

EBELİK ÖĞRENCİLERİNİN, LOHUSALARIN ve REFAKATÇİLERİN ERKEK EBE İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ

OPINIONS OF MIDWIFERY STUDENTS, PUERPERANT AND COMPANIONS ABOUT THE MALE MIDWIFE

Sibel İÇKE¹, Melek BALÇIK ÇOLAK²

ÖZET

Giriş ve Amaç: Ebelik mesleği, dünyada genellikle kadınların seçtiği ve icra ettiği bir meslek olarak bilinmektedir. Araştırmamızda ebelik bölümünde okuyan öğrencilerin, kadın doğum servisindeki lohusaların ve refakatçilerin erkek ebe ile ilgili görüşlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Kesitsel-analitik tipte bir araştırmadır. Veriler, araştırmacılar tarafından hazırlanan formlar aracılığı ile toplanmıştır. Araştırmanın evrenini bir devlet üniversitesinin Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde eğitim gören Ebelik Bölümü öğrencileri ve iki ayrı devlet hastanesinde doğum yapan tüm kadınlar ve refakatçileri oluşturmuştur. Olasılıksız örneklem yöntemiyle Aralık 2019-Şubat 2020 tarihleri arasında araştırmaya katılmayı kabul eden ve dahil edilme kriterlerini sağlayan 221 öğrenci, 72 lohusa ve 72 refakatçi araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırma verilerinin analizinde, sayı ve yüzde dağılımları alınmış, ki-kare testi, one-way ANOVA analizi yapılmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin %85.1'i ebelik bölümünü tercih etmesinde bölüme erkek alımının olmamasının etkisinin olmadığını, %48.4'ü mesleki yaşamlarında erkek ebe ile çalışmak istediklerini, %46.6'sı erkeklerin mesleğin güçlenmesine katkı sağlayabileceğini belirtmiştir. Lohusaların %47.2'si ebeliğin kadın mesleği olduğunu, %44.4'ü erkeklerin ebelik mesleğinde olmasını onaylamadıklarını, onaylamayanların %59.4'ünün erkek ebeleri utanma duygusundan dolayı istemediklerini belirtmiştir. Refakatçilerin %58.3'ü erkek ebelerin meslekte olmalarını onayladıklarını, %52.8'i lohusalarına erkek ebe tarafından verilecek bakımdan rahatsızlık duymayacaklarını belirtmiştir.

Sonuç ve öneriler: Ebelik mesleğine erkeklerin de katılmasının öğrenciler ve refakatçiler tarafından olumlu karşılandığı; lohusaların büyük çoğunluğunun ise mahremiyet nedeniyle çekincelerinin olduğu belirlenmiştir. Sağlık hizmeti vermede cinsiyet ayrımının ortadan kalkması için çaba gösterilmesi gerekmektedir.

Anahtar sözcükler: erkek ebe, öğrenci, lohusa, refakatçi

ABSTRACT

Introduction and aim: The midwifery profession is generally known as a profession that women choose and perform. In our study, it was aimed to evaluate the opinions of the students studying in the midwifery department, and the puerperant and companions in the obstetrics.

Method: It's a cross-sectional analytical study. The data were collected through forms prepared by the researchers. The universe of the study consisted of Midwifery Department students studying at the Faculty of Health Sciences of a state university, and all women who gave birth in two separate state hospitals and their attendants. The sample of the study consisted of 221 students, 72 puerperant and 72 companions who agreed to participate in the study with the improbable sampling method between December, 2019 and February, 2020 and met the inclusion criteria. In the analysis of the research data, number and percentage distributions were taken, chi-square test and one-way ANOVA analysis were performed.

Results: 85.1% of the students stated that the lack of male recruitment had no effect on their choice of midwifery, 48.4% stated that they wanted to work with the male midwife in their professional lives, 46.6% stated that men could contribute to the strengthening of the profession. 47.2% of the puerperant states that midwifery is a woman's profession, 44.4% of them do not approve of men being a midwife profession, 59.4% of those who do not agree do not want male midwives because of their

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Mardin Artuklu Üniversitesi, sibell.icke@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9580-3505

² Dr. Ebe, melekbalcik@windowslive.com, ORCID: 0000-0002-1842-5539

embarrassment. 58.3% of the companions stated that they approve of male midwives to be in the profession and 52.8% stated that they would not be disturbed in terms of the care given by the male midwife to their puerperants by the male midwife.

Conclusions and recommendations: It's determined that the inclusion of males in the midwifery profession is better welcomed by students and companions; puerperants have reservations. Efforts should be made to eliminate the gender gap in providing healthcare services.

Key words: male midwife, student, puerperant, companion

GİRİŞ

Türk Dil Kurumu'na göre meslek, “belli bir eğitim ile kazanılan, sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, kuralları belirlenmiş iş, öğreti” olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu, 2021). Meslek seçimi genellikle fiziksel ve ruhsal değişimin en çok gerçekleştiği ve kişiliğini bulmaya çalıştığı ergenlik döneminde yapılmaktadır (Koç ve Sağlam, 2009; Dinç ve ark, 2017). Meslek tercihi yapan gençlerin etkilendiği en önemli faktörlerden biri olan toplumsal cinsiyet hem erkek hem de kadınların eğitime erişmelerine, meslek seçimlerine ve kariyerlerine ciddi anlamda etki etmektedir (Çakırer Çalbayram ve Göneç, 2017; Yılmaz ve ark, 2012; Özyürek ve Atıcı, 2002). Toplumsal cinsiyet eşitsizliği kadın ve erkek arasındaki sosyokültürel, biyolojik ve ekonomik farklılıklar, sağlığa ilişkin deneyimlerini de farklılaştırmaktadır. Sağlık sektöründeki toplumsal cinsiyet farklılıkları kadınların sağlık hizmetlerine ulaşmasına ve sağlık hizmetlerinden yeterince faydalanmasına engel teşkil etmektedir. Kadına toplumun bakış açısı ve toplumun kadına yeterince değer vermemesi, sağlık hizmeti veren personellerin kadına karşı olan tutumlarını da etkilemektedir (Atalay ve Dinç, 2020). Ebelik Bakım Modeli, geçmiş deneyimlerden bütün kadınların yaşamları boyunca güvenli, etkili ve tatmin edici bakımı hak ettiğini savunur (Pilkenton ve Schorn, 2008).

Ebelik mesleğinin insanlığın varoluşuna kadar dayandığı bilinmektedir. Önceleri, usta-çırak ilişkisi ve geleneksel yöntemlerle icra edilirken, bilim ve sağlık dünyasındaki ilerlemelerin ışığında ebelik çağdaş tıp meslekleri arasına girmiştir. Ebelik bilim, sanat ve etik değerlere dayalı profesyonel bir sağlık disiplini haline gelmiştir (Yörük, 2016; Akalın, 2009; Balçık Çolak, 2019). Doğum olayının kadınlara özgü olması ve kadının halinden en çok yine bir kadın anlar anlayışından dolayı, ebelik mesleği tüm dünyada geçmişten günümüze ağırlıklı olarak kadınlar tarafından seçilen ve icra edilen bir meslek olarak bilinmektedir (Mete ve ark, 2019; Kantrowitz-Gordon et al, 2014; Kennedy et al, 2006). Ebelik mesleğinde cinsiyet şartının aranmadığı Amerika Birleşik Devletleri ve Avustralya gibi ülkelere bile bakıldığında, erkek ebe oranı %2-3.3 arasında olduğu görülmektedir (Kantrowitz-Gordon et al, 2014; Jones, 2013). Doğum yapan kadınların doğum sırasında mahremiyetlerinin korunmasını istemeleri, vücutlarının bir erkek tarafından görülmesini istememeleri, doğum ağrısı çekerken yanında kendi hemsinsinden birinin olmasını istemesi, ayrıca toplumun sosyokültürel değerleri ve dini inançları da erkek ebe yerine kadın ebeleri tercih etmelerinde ciddi role sahip nedenler olabilir (Mete ve ark, 2019).

Modern ebelikte erkeklerin deneyimleri hakkında ve erkek ebeler tarafından bakım alan kadınların bu ebelere karşı önyargılı olup olmadıkları ile ilgili çok az şey bilinmektedir (Kantrowitz-Gordon et al, 2014).

Bu araştırma, ebelik bölümünde okuyan öğrencilerin, klinikte ise lohusa ve refakatçilerin erkek ebe ile ilgili görüşlerini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.

GEREÇ ve YÖNTEM

Araştırma verileri Aralık 2019-Şubat 2020 tarihleri arasında Mardin Artuklu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, T.C. Sağlık Bakanlığı Mardin İl Sağlık Müdürlüğü Mardin Devlet Hastanesi ve Kızıltepe Devlet Hastanesi Postpartum Servisi'nde toplanmıştır. Çalışmanın yürütüldüğü üniversitedeki 308 ebelik bölümü öğrencisi, Mardin Devlet Hastanesi ve Kızıltepe Devlet Hastanesi'nde Aralık 2019-Şubat 2020 tarihleri arasında doğum yapan 835 kadın araştırmanın evrenini oluşturmuştur. Araştırmanın yürütüldüğü tarihler arasında araştırmaya dahil edilme kriterlerini sağlayan 221 ebelik öğrencisi, 72 lohusa ve 72 refakatçi çalışmanın örneklemini oluşturmuştur.

Veri Toplama Yöntemi ve Süresi

Ebelik Bölümü öğrencileri sorumlu öğretim üyeleri tarafından derse başlamadan önce araştırma hakkında bilgilendirilip sözlü onam alındıktan sonra anket formları sorumlu araştırmacılar tarafından öğrencilere dağıtılmıştır. Öğrencilerden birbirinden etkilenmemeleri ve bireysel olarak anket sorularını cevaplandırmaları istenmiştir.

Lohusa ve refakatçilerden ise Mardin Devlet Hastanesi ve Kızıltepe Devlet Hastanesi Kadın Doğum Servisi'nde araştırmaya gönüllü lohusa ve refakatçiler araştırma hakkında bilgilendirilip sözlü onam alındıktan sonra, yüz yüze görüşme yöntemiyle veriler toplanmıştır.

Araştırmaya dahil edilme kriterleri (öğrenci);

- Araştırmaya katılma konusunda gönüllü olan,
- 18 yaş ve üzeri öğrenciler,

Araştırmaya dahil edilme kriterleri (lohusa):

- Araştırmaya katılma konusunda gönüllü olan,
- 18 yaş ve üzeri lohusalar,
- Kendisinde ve bebeğinde herhangi bir sağlık sorunu olmayan,
- Okuma ve yazması olan,
- Dil problemi olmayan ve iletişim kurulabilen,
- Yanında refakatçisi bulunan

Araştırmaya dahil edilme kriterleri (refakatçi):

- Araştırmaya katılma konusunda gönüllü olan,
- 18 yaş ve üzeri refakatçiler,
- Okuma ve yazması olan,
- Dil problemi olmayan ve iletişim kurulabilen

Kullanılan Gereçler:

Tanıtıcı Bilgi Formu: Literatüre dayalı olarak, araştırmacılar tarafından hazırlanan öğrenciler için kullanılan form, sosyo-demografik, bölümle ilgili tercihleri, meslekle ilgili düşünceleri ilgili bilgileri içeren 15 sorudan, lohusalar için kullanılan form, sosyo-demografik, gebelik öyküsü, ebeklik bakımı, erkek ebelerin bakım vermesi ile ilgili bilgileri içeren 12 sorudan, refakatçiler için kullanılan form, sosyo-

demografik, ebeklik bakımı, erkek ebelerin bakım vermesi ile ilgili bilgileri içeren 12 sorudan oluşmaktadır.

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen verilerin analizi Statistical Package for Social Science (SPSS) 25 paket programı ile yapılmıştır. Araştırma verilerinin analizinde, sayı ve yüzde dağılımları alınmış, ki-kare testi, one-way ANOVA analizi yapılmıştır. Tüm analizlerde istatistik önemlilik eşik düzeyi olarak $p < 0.05$ alınmıştır.

BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin %90.5'i 18-23 yaş grubundadır ve %25,3'ü 1. Sınıf, %21.3'ü 2. Sınıf, %30.8'i 3. Sınıf ve %22.6'sı 4. Sınıf öğrencisidir. Üniversiteden önce en uzun yaşadıkları yer olarak ise %52.5'i il, %34.8'i ilçe ve %12.7'si köy olarak cevaplandırmıştır.

Öğrencilerin %68.3'ünün ebeklik bölümünü isteyerek tercih ettiklerini ve tercih edenlerin %40'ı iş olanağının yüksek bir meslek olması ve %35.7'si ailesinin isteğiyle tercih ettiğini belirtmiştir. Türkiye'de öğrenim gören erkek ebe varlığına yönelik sorularda, öğrencilerin %71.9'u erkeklerin de eğitim aldığına dair cevap vermiş, %85.1'inin bölümü tercih etmede erkek olmamasının herhangi bir etkisinin olmadığını belirtmiştir. Ebeklik 1. sınıf ile 2., 3. ve 4. sınıflar arasında öğrenim gören erkek ebe varlığı bilgisi açısından anlamlı fark bulunmuştur (Tablo 1).

Tablo 1. Öğrencilerin Bölüm İle İlgili Görüşleri**Table 1. Students' Opinions About the Department**

Özellikler	Sayı (n)	Yüzde (%)
<i>Bölümü isteyerek tercih etme durumu</i>		
Evet	151	68.3
Hayır	70	31.7
<i>*Bölümü isteyerek tercih etmeyenlerin tercih sebepleri</i>		
Sınav sistemi ve yorucu olması	7	10.0
İş olanağı yüksek bir meslek olması	28	40.0
Aile isteği	25	35.7
Tavsiye	10	14.3
<i>Öğrenim gören erkek ebe varlığı bilgisi</i>		
Evet	159	71.9
Hayır	62	28.1
<i>Bölümü tercihte erkek olmama etkisi</i>		
Evet	33	14.9
Hayır	188	85.1
Toplam	221	100

*Verilen cevaplar üzerinden yüzdelik hesaplanmıştır.

Öğrencilerin %52.5'i bölüme erkek alınmamasını eksiklik olarak görmediklerini, %48.4'ü erkek ebe ile çalışmak istediklerini, %46.6'sı mesleğin gelişmesinde erkek ebe katkısının olabileceğini, %34.4'ü erkek ebelerin kadın

statüsünü olumlu etkileyeceğini, %74.7'si erkek ebelerin ebeklik imajını zedelemeyeceğini, %52.5'i erkek ebein bakım vermesinden rahatsızlık duyacağını, %75.6'sı erkek ebe ve erkek hekimden rahatsız olma derecesinin aynı

olduğunu belirtmiştir. Erkek ebe ile çalışma isteği açısından ve erkek ebelerin ebelik imajını zedeleme açısından 3. ve 4.

sınıf ebelik öğrencileri arasında anlamlı fark bulunmuştur (Tablo 2).

Tablo 2. Öğrencilerin Bölüme ve Mesleğe Erkek Alımı ile İlgili Görüşleri

Table 2. Students' Views Regarding the Recruitment of Men to the Department and the Profession

Özellikler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Bölüme erkek alınmamasını eksiklik olarak görme durumu		
Evet	77	34.8
Hayır	116	52.5
Fikrim yok	28	12.7
Erkek ebe ile çalışma isteği		
Evet	107	48.4
Hayır	87	39.4
Fikrim yok	27	12.2
Mesleğin güçlenmesinde erkek ebe katkısı		
Evet	103	46.6
Hayır	78	35.3
Fikrim yok	40	18.1
Erkek ebelerin kadın statüsünü etkileme durumu		
Olumlu	76	34.4
Olumsuz	64	29.0
Fikrim yok	81	36.6
Erkek ebelerin ebelik imajını zedeleme durumu		
Evet	42	19
Hayır	165	74.7
Fikrim yok	14	6.3
Erkek ebe ve erkek hekimden rahatsızlık duyma		
Evet	116	52.5
Hayır	105	47.5
Erkek ebe ve erkek hekimden rahatsız olma derecesi aynı mı?		
Evet	167	75.6
Hayır	54	24.4
Toplam	221	100

Lohusaların %34.7'si 24-29, %34.7'si ise 30 ve üzeri yaş gurubundadır. Lohusaların %43.1'i en uzun yaşadığı yerin ilçe olduğunu, %76.4'ü gebelik sayısının 2 ve daha fazla olduğunu, %72.2'si ise doğum sayısının 2 ve daha fazla olduğunu belirtmiştir.

Lohusaların %93'ü verilen ebelik bakımından memnun olduklarını, %47.2'si ebeliğin kadınlara özgü bir meslek

olmadığını, %45.8'i erkek ebelerin meslekte olmasını onayladıklarını, onaylamayanların (%44.4) %59.4'ü utanacaklarını, %47.2'si erkek ebeden rahatsızlık duyacağını, %59.8'i erkek ebelerin kadın ebelerden daha iyi olacağına inanmadıklarını, %54.2'si erkek ebelerin erkek hekimler gibi normal karşılanacağına inandıklarını, inmayanların (45.8) %62.5'i ebeliğin kadın mesleği olduğunu düşündükleri belirlenmiştir (Tablo 3).

Tablo 3. Lohusaların Ebelik Bakımı ve Erkek Ebe İle İlgili Görüşleri
Table 3. Opinions of the Maternity About Midwifery Care and Male Midwife

Özellikler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Ebelik bakımından memnuniyet durumu		
Memnunum	67	93.0
Memnun değilim	5	7.0
Kadınlara özgü meslek olma düşüncesi		
Evet	30	41.7
Hayır	34	47.2
Fikrim yok	8	11.1
Erkek ebelerin meslekte olmasını onaylama durumu		
Evet	33	45.8
Hayır	32	44.4
Fikrim yok	7	9.8
*Onaylama nedenleri		
Kadın mesleği	9	28.1
Mahremiyet	4	12.5
Utanma	19	59.4
Erkek ebeden rahatsızlık duyma		
Evet	34	47.2
Hayır	34	47.2
Fikrim yok	4	5.6
Erkek ebelerin kadın ebelerden daha iyi olma inancı		
Evet	14	19.4
Hayır	43	59.8
Fikrim yok	15	20.8
Erkek ebelerin erkek hekimler gibi normal karşılanacağına inanma		
Evet	39	54.2
Hayır	33	45.8
*Hayır diyenlerin nedenleri		
Geleneksellik	2	6.3
Hekim daha iyi	5	15.6
Kadın mesleği	20	62.5
Utanma	5	15.6
Toplam	72	100

*Verilen cevaplar üzerinden yüzdeler hesaplanmıştır.

Refakatçilerin %44.4'ü 18-30 yaş grubunda, %43.1'i en uzun yaşadıkları yerin ilçe olduğu, hasta yakınlık derecesine de %76.4'ü diğer cevabını vermiştir. Diğer cevabını verenlerin %41.8'i görümce cevabını vermiştir.

Refakatçilerin %98.6'sı verilen ebelik bakımından memnun olduklarını, %45.8'i ebeliğin kadınlara özgü bir meslek olduğunu düşünmediklerini, %58.3'ü erkek ebelerin

meslekte olmasını onayladıklarını, onaylamayanların (%33.3) %54.2'si mahremiyetten dolayı onaylamadıklarını, %52.8'i erkek ebeden rahatsızlık duymayacağını, %48.6'sı erkek ebelerin kadın ebelerden daha iyi olduklarına inanmadıklarını, %65.3'ü erkek ebelerin erkek hekimler gibi normal karşılanacağına inanmadıklarını, inanmayanların (%34.7) ise %36'sı hekimin daha iyi olduğunu belirtmiştir (Tablo 4).

Tablo 4. Refakatçilerin Ebelik Bakımı ve Erkek Ebe İle İlgili Görüşleri
Table 4. Opinions of Companions about Midwifery Care and Male Midwife

Özellikler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Ebelik bakımından memnuniyet durumu		
Memnunum	71	98.6
Memnun değilim	1	1.4
Kadınlara özgü meslek olma düşüncesi		
Evet	29	40.3
Hayır	33	45.8
Fikrim yok	10	13.9
Erkek ebelerin meslekte olmasını onaylama durumu		
Evet	42	58.3
Hayır	24	33.3
Fikrim yok	6	8.4
*Onaylamama nedenleri		
Kadının daha ilgili olması	2	8.3
Kadın mesleği	9	37.5
Mahremiyet	13	54.2
Erkek ebeden rahatsızlık duyma		
Evet	29	40.3
Hayır	38	52.8
Fikrim yok	5	6.9
Erkek ebelerin kadın ebelerden daha iyi olma inancı		
Evet	15	20.8
Hayır	35	48.6
Fikrim yok	22	30.6
Erkek ebelerin erkek hekimler gibi normal karşılanacağına inanma		
Evet	47	65.3
Hayır	25	34.7
*Hayır diyenlerin nedenleri		
Hekim daha iyi	9	36
Kadın daha iyi	4	16
Kadın mesleği	5	20
Uygun değil (utanma)	7	28
Toplam	72	100

TARTIŞMA

Bu çalışmada, ebelik öğrencilerinin, lohusaların ve refakatçilerin erkek ebe ile ilgili görüşleri değerlendirilmiştir. Araştırmada öğrencilerin %90.5'inin 18-23 yaş grubunda olduğu, %25,3'ünün 1. sınıfta okuduğu ve üniversiteden önce %52.5'isinin il merkezinde yaşadığı belirlendi. Yıldırım ve ark. (2014) çalışmasında öğrencilerin %51.2'sinin 21 ve üzeri yaşta olduğunu, %25.6'sının 1. sınıfta okuduğunu, %53.8'inin üniversiteye gelmeden önce il merkezinde yaşadığını belirtmiştir ve araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

Öğrencilerin %68.3'ünün ebelik bölümünü isteyerek tercih ettikleri, tercih edenlerin %40'ının iş olanağının yüksek bir meslek olması ve %35.7'sinin aile isteği ile tercih ettiği belirlendi. Mete ve ark. (2019) çalışmasında öğrencilerin %71,6'sının ebelik bölümünü isteyerek tercih ettiklerini, Gönenç ve ark. (2016) çalışmasında öğrencilerin %42,2'sinin ebelik bölümünü isteyerek, %41'nin iş bulma olanağının ve gelirlinin yüksek olması nedeniyle tercih

ettiklerini belirtmiştir. Yıldırım ve ark. (2014) çalışmasında öğrencilerin %62.5'inin ebelik bölümünü isteyerek tercih ettiklerini ve tercih nedeni olarak özellikle mezuniyet sonrası iş olanaklarının fazla olmasının etkili olduğunu düşündüklerini belirtmiştir. Yapılan çalışmalar araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir ve araştırma öğrencilerin ebelik mesleğini kendi istekleriyle tercih ettiğini ve tercih konusunda özellikle ekonomik faktörlerin ön planda olduğunu göstermektedir.

Araştırmada "Türkiye'de öğrenim gören erkek ebe varlığına" yönelik sorularda, öğrencilerin %71.9'unun erkeklerin de ebelik eğitimi aldığı bildiği, %85.1'inin bölümü tercih etmede erkek olmamasının herhangi bir etkisinin olmadığı düşüncesinde oldukları belirlendi. Ayrıca ebelik 1. sınıf ile 2. 3. ve 4. sınıflar arasında öğrenim gören erkek ebe varlığı bilgisi açısından anlamlı fark olduğu görüldü (p<0.05). Gönenç ve ark. (2016) çalışmasında sınıf büyüdükçe, ebelik mesleğini cinsiyete özgü bir meslek olarak görme oranının arttığını, erkeklerin mesleğe

katılmasını isteme oranının azaldığını ve öğrencilerin %64.1'nin erkeklerin ebelik mesleğine girmesi ile erkek ebelerin ebelik mesleğine herhangi bir etkisi olmayacağını belirtmiştir.

Ebeliğin genellikle kadına atfedilen, kadına özgü bir meslek olduğu inancı toplumda yaygın bir bakış açısıdır. Bu bakış, ebelik ve hemşirelik mesleğinin kadınlara istihdam edilen bir meslek dalı olmasına neden olmuştur (Mete ve ark., 2019; Gönenç, ve ark., 2016.).

Araştırmada öğrencilerin %52.5'inin bölüme erkek alınmamasını eksiklik olarak görmedikleri, %48.4'ünün erkek ebe ile çalışmak istedikleri belirlendi. Mete ve ark. (2019) çalışmasında öğrencilerin %33.8'inin ebelikte erkeklerin olmasına gerek olmadığı, Gönenç ve ark. (2016) çalışmasında "Ebelik mesleğinde erkekler yer almalı mı?" sorusuna öğrencilerin %27.9 'unun hayır, Yıldırım ve ark. (2014) çalışmasında "Erkeklerinin ebe olmasını ister misiniz?" sorusuna öğrencilerin %52.5'inin hayır cevabını verdiğini belirtmiştir. Araştırmada ve diğer çalışmalarda yer alan öğrencilerin cinsiyeti kadındır. Öğrencilerin erkek ebelerin meslekte yer almasını ve erkek ebeden bakım almak istemeyenlerin oranlarının %50'den fazla olması eşitlikçi toplumsal cinsiyet rol tutumlarına sahip olmadıklarını göstermektedir. Bu durumun, bölümde erkek öğrencilerin olmayışı ve cinsiyete özgü mesleki aidiyet duygusunun gelişmesi nedeniyle olabileceği düşünülmektedir.

Ülkemizde Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü'ne 2010-2011 eğitim-öğretim yılında ilk erkek öğrenci kayıt yaptırmıştır. En son ise 2018 yılında lisans düzeyinde ebelik bölümlerine Ankara (1), Aydın Adnan Menderes (3) ve Sivas Cumhuriyet Üniversitesi (3) olmak üzere toplam 7 erkek ebelik öğrencisi yerleşmiştir. (YÖK Yükseköğretim Program Atlası, 2020; Mete ve ark., 2019; Gönenç ve ark., 2016).

Öğrencilerin %46.6'sının mesleğin gelişmesinde erkek ebe katkısının olabileceği, %34.4'ünün erkek ebelerin kadın statüsünü olumlu etkileyeceği, %74.7'sinin erkek ebelerin ebelik imajını zedelemeyeceği görüşünde oldukları belirlendi. Mete ve ark. (2019) çalışmasında erkek ebenin, ebelik mesleğine katkısı sorusuna öğrencilerin %59.2'sinin profesyonelliğin ve %49.8'inin bakımın kalitesinin artacağı cevabını verdiklerini ayrıca öğrencilerin %51.6'sının erkek ebelerin mesleğe katılması ile mesleğin toplumsal statüsünün yükseleceğini, %64'ünün meslekte yasal gelişmeler olacağını ifade ettiklerini belirtmiştir.

Gönenç ve ark. (2016) çalışmasında öğrencilerin %60.5'inin erkek ebenin mesleğe girmesi ile mesleğin statüsünü artıracaklarını, %60.2'sinin mesleğin daha hızlı gelişmesini sağlayacağını, %64.1'inin ebelik mesleğine herhangi bir etkisi olmayacağını, %59'unun kadın ebelerin çalışma alanının azalacağını, %59'unun ebeliğin kadın mesleği olarak kalması gerektiğini ifade ettiklerini belirtmiştir. Yıldırım ve ark. (2014) çalışmasında erkeklerin ebelik mesleğinde olması ile öğrencilerin %58.8'inin ebelik mesleğinde değişikliğe neden olabileceğine, %46.9'unun mesleğin kötüye gitmesine neden olabileceğine, %50.6'sının ebelik mesleğini geliştirebileceğine, %57.5'inin ebeliğin

toplumdaki statüsünü geliştirebileceğine evet cevabını verdiklerini belirtmiştir.

Araştırmada öğrencilerin %52.5'inin erkek ebenin bakım vermesinden rahatsızlık duyacağı, %75.6'sının erkek ebe ve erkek hekimden rahatsız olma derecesinin aynı olduğu belirlendi. Ayrıca erkek ebe ile çalışma isteği açısından ve erkek ebelerin ebelik imajını zedeleme açısından 3. ve 4. sınıf ebelik öğrencileri arasında anlamlı fark olduğu görüldü (p<0.05). Mete ve ark. (2019) çalışmasında öğrencilerin %56.5'inin Gönenç ve ark. (2016) çalışmasında öğrencilerin %37,1'inin, Yıldırım ve ark. (2014) çalışmasında öğrencilerin %72.5'inin erkek ebeden bakım almak istemediğini belirtmiştir.

Araştırma ile diğer çalışmalar arasındaki benzerliğin dünyada ülkemizde ebelerin kadın olması ve çok az sayıda erkek ebe olması nedeni ile erkek ebe imajına alışık olunmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Literatürde lohusa ve refakatçilerinin erkek ebe ile ilgili görüşlerini ele alan ve araştırma bulgularını destekleyecek bir çalışma bulunmamaktadır. Ebelik ve hemşirelik mesleğinin bakıma ve cinsiyete dayalı ortak özelliklerinin olması nedeniyle hemşirelik mesleğinde erkeklerin yer almasına ilişkin araştırmalarla karşılaştırma yapılarak araştırmanın lohusa ve refakatçileri ile ilgili sonuçları tartışılmıştır.

Araştırmada lohusaların %34.7'sinin 24-29 yaş grubunda olduğu, %43.1'inin ilçede yaşadığı, %76.4'ünün gebelik sayısının 2 ve daha fazla olduğu ve %72.2'sinin multipar olduğu belirlendi. Cangöl, Cangöl (2017) *kadın doğum kliniklerinde yatan kadınların erkek hemşireler hakkındaki görüşleri* çalışmasında kadınların %29'unun 18-25 yaş grubunda, Taşçı (2007) *kadın doğum servisinde yatan hastaların erkek hemşireler hakkındaki düşünceleri* çalışmasında kadınların %42'sinin 24-30 yaş grubunda olduğunu belirtmiştir.

Lohusaların %93'ünün verilen ebelik bakımından memnun oldukları, %47.2'sinin ebeliğin kadınlara özgü bir meslek olmadığını, %59.8'inin erkek ebelerin kadın ebelerden daha iyi olacağına inanmadıklarını, %45.8'inin erkek ebelerin meslekte olmasını onayladıklarını, onaylamayanların (%44.4) %59.4'ünün utanacaklarını, %47.2'sinin erkek ebeden rahatsızlık duyacağını ifade ettikleri belirlendi.

Alan, Uğur (2018) *hasta ve yakınlarının erkek hemşirelere ilişkin görüşlerinin belirlenmesi* çalışmasında hastaların %70.9'nun hemşirelerin uygulamadaki başarısının cinsiyetten daha önemli olduğunu, %47.8'inin kadın hemşireden bakım almak istediğini, %55.2'sinin erkek hemşireden bakım almaktan rahatsız olmadıklarını, %72'sinin erkeklerin de hastalara iyi bakım verebileceklerini ifade ettiklerini belirtmiştir. Cangöl, Cangöl (2017) çalışmasında kadınların %49.3'ünün hemşireliğin sadece kadın mesleği olmadığını, %69.1'inin erkeklerin de hemşire olabileceğini, %58.1'inin erkeklerin de hastalara iyi bakım verebileceklerini, %58.8'inin erkek hemşireden bakım almak istemediğini ve rahatsız olabileceğini, %59.6'sının

herhangi bir sorun yaşadığında (süt gelmeme, kanama vs.) bunu söylemekte sıkıntı yaşayacağını düşündüklerini belirtmiştir.

Hotun Şahin, Demirgöz Bal (2014) *kadın doğum kliniklerinde yatan kadınların erkek hemşirelere ilişkin görüşleri* çalışmasında kadınların %38.7'sinin hemşireliğin bir kadın mesleği olmadığını, %56.5'inin erkeklerin hemşire olabileceğini, %71'inin erkek hemşireden bakım almaktan rahatsız olduklarını, %40.3'ünün erkeklerin de hastalara iyi bakım verebileceklerini, Taşçı (2007) çalışmasında hastaların %66.8'inin hemşirelik mesleğinin kadın mesleği olduğunu, %44.1'inin erkeklerin hemşirelik yapması gerektiğini, %42.7'sinin erkek hemşirelerin iyi bakım verebileceğini %70.8'inin erkek hemşireden bakım almak istemediğini ve %65.1'inin erkek hemşirenin kendisine bakım vermesinden rahatsız olacağını, düşündüklerini belirtmiştir. Yapılan çalışmalarda genel olarak katılımcıların yaklaşık %50'den fazlasının erkek hemşirelerin meslekte var olmasını, mesleğe olumlu katkılarına olduğunu, erkek hemşirelerin de çok iyi bakım verebileceklerini fakat %59'unun erkek hemşireler tarafından bakım alma sırasında kendisini rahatsız hissedeceğini bildirmektedir. Araştırma sonuçları diğer çalışmalarla benzerlik göstermektedir.

Araştırmada refakatçilerin %44.4'ünün 18-30 yaş grubunda olduğu, %43.1'inin ilçede yaşadığı, hasta yakınlık derecesine %76.4'ünün diğer cevabını verdiği ve diğer cevabını verenlerin %41.8'inin görümce olduğu belirlendi.

Refakatçilerin %98.6'sının verilen ebelik bakımından memnun oldukları, %45.8'inin ebeliğin kadınlara özgü bir meslek olduğunu düşünmedikleri, %33.3'ünün erkek ebelerin meslekte olmasını onaylamadıkları ve %54.2'sinin mahremiyetten dolayı onaylamadıkları, %52.8'inin erkek ebeden rahatsızlık duymayacağı, %48.6'sının erkek ebelerin kadın ebelerden daha iyi olduklarına inanmadıkları belirlendi. Alan, Uğur (2018) çalışmasında hem hasta hem de refakatçilerinin hemşireliği bir kadın mesleği olarak görmediklerini (%48.9), erkeklerin de hemşirelik yapabileceklerini (%82.5), Taşçı (2007) çalışmasında hastaların %62.4'ünün erkek hemşirenin kendisine bakım vermesinden eşinin/yakınlarının rahatsız olacağını ifade ettiğini belirtmiştir.

Gönenç ve ark. (2016) çalışmasında öğrencilerin %71.3'ünün halkın erkek ebelere tepkisinin olumsuz olacağını, %19.9'unun bu konuda kararsız olduğunu, %91.2'sinin erkek ebelerin mesleğe girmesi ile toplumun erkek ebeleri kabullenmelerinin zaman alacağı düşüncesinde olduklarını belirtmiştir.

SONUÇ

Erkek ebelerin meslekte yer alması ile ilgili yapılan bu çalışmada öğrenciler ebelik mesleğini kendi istekleriyle tercih ettiğini, düşük oranda (%48.4) erkek ebe ile çalışmak istediklerini ve mesleğe katkısı (%34.4) olabileceğini ve ayrıca öğrencilerin çoğunluğu (%52.5) erkek ebeden bakım alırken rahatsızlık duyacağını düşünmektedir.

Lohusa ve refakatçilerin çoğu erkek ebelerin de meslekte olmasını onayladıklarını, fakat büyük oranda lohusalar (%52.8) ve refakatçiler (%47.2) erkek ebelerden rahatsızlık duyacaklarını ifade etmişlerdir.

Bütün bu sonuçlar doğrultusunda öğrencilerin, lohusaların ve refakatçilerin genel anlamda erkek ebelerin meslekte yer almasına olumlu baktıkları fakat bakım alma konusunda çekiniklikleri ve bazı düşünceleriyle çelişkili oldukları belirlenmiştir. Bu sonuçlar, öğrencilerin her ne kadar ebelik mesleği içinde olsa da toplumsal yapıdan farklı düşünmediklerini, erkek ebe imajının toplumda yeni yeni oturmaya başladığını, kültürel yapıya uyumu için zamana ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Değişen ve gelişen toplumda eşitlikçi toplumsal cinsiyet rolünü sağlayabilmek için kadın ve erkeklerin ebelik mesleğinde var olması önemlidir.

Araştırma konusuyla ilgili daha fazla çalışmalar yapılarak literatüre kazandırılmalı ve konunun önemi vurgulanmalıdır. Bu doğrultuda üniversitelerde erkeklerin ebelik bölümlerine kabulünün artırılması, ebelik mesleğinin sadece kadına ait bir meslek olmadığı bilincinin topluma kazandırılması ve erkeklerin ebe olarak ebelik mesleğinde var olmasının sağlanması konusunda çalışmalar yapılmalıdır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Elde edilen bulgular araştırma örnekleme aittir. Genellemenin yapılamaz. Daha geniş örneklem grupları ile yapılacak çalışmalarda farklı sonuçlar elde edilebilir.

Teşekkür

Araştırmanın veri toplama sürecinde destek veren Ebelik Bölümü öğrencilerinden Zübeyde YELBOĞA ve Deniz ÖZDEMİR'e ve araştırmaya katılmayı kabul eden tüm öğrenci, lohusa ve refakatçilere sonsuz teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Finansal Destek

Yok.

Çıkar Çatışması

Yok.

Yazar Katkıları

Yazarlar araştırmanın tüm aşamalarında aktif olarak sorumluluk almışlardır.

KAYNAKLAR

1. Atalay, E., Dinç, A. (2020). *Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Sağlığı*. Sağlık Bilimlerinde Güncel Araştırmalar, Editörler: Halit Demir, Nizami Duran. Birinci Baskı.
2. Akalın, B.Ö., (2009). *Ebe Hanımlara Öğütler*. Matbאי Ahmet İhsan (1906). İstanbul: Ebeler Derneği Yayını.
3. Alan, N., Uğur, Ö. (2018). *Hasta ve Yakınlarının Erkek Hemşirelere İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi*. Medical Sciences (NWSAMS), 13(1): 1-9, DOI: 10.12739/NWSA.2018.13.1.1B0045.
4. Balçık, M. (2019). *Ebelerin Yeterlik ve Yetkinliklerinin Değerlendirilmesi: Nitel Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir
5. Cangöl, E., Cangöl, S. (2017). Kadın Doğum Kliniklerinde Yatan Kadınların Erkek Hemşireler Hakkındaki Görüşleri. *Osmangazi Tıp Dergisi*, 39(1): 1-5. DOI: 10.20515/otd.285154.
6. Çalbayram, N.Ç., Gönenç, İ.M. (2017). *Meslek Tercih Yapacak Erkek Öğrencilerin Ebelik Hakkındaki Görüşleri*. *Sted*, 26(1): 32-37.
7. Dinç, A., Cangöl, E., Söğüt, S. (2017). *Ebelik Öğrencilerinin Mesleki Tercih Hakkında Düşünceleri*. *Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2(2): 15-23.
8. Gönenç, İ.M., Yılmaz Sezer, N., Erkal İlhan, S., Öztaş Karataş, D. (2016). Ebelik Öğrencilerinin Erkeklerin Mesleğe Katılması Konusunda Görüşlerinin Belirlenmesi. *Türkiye Klinikleri J Health Sci*, 1(2): 79-87. DOI: 10.5336/healthsci.2015-47143
9. Hotun Şahin, N., Demirgöz Bal, M. (2014). Kadın Doğum Kliniklerinde Yatan Kadınların Erkek Hemşirelere İlişkin Görüşleri. *KASHED*, 1(1): 55-67.
10. Kantrowitz-Gordon, I., Ellis, S.A., McFarlane, A. (2014). *Men in Midwifery: A National Survey*. *J Midwifery Womens Health*, 59(5): 16-522.
11. Kennedy, H.P., Erickson-Owens, D., Davis, J.A.P. (2006). *Voices of Diversity in Midwifery: A Qualitative Research Study*, *Journal of Midwifery&Women's Health*, 51:2. doi: 10.1016/j.jmwh.2005.07.007.
12. Koç, Z., Sağlam, Z. (2009). *Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Hemşirelik Mesleğine İlişkin Görüşleri ve Mesleği Seçme Durumlarının Belirlenmesi*. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 12: 3.
13. Jones, D. (2013). *The Life of Men in Midwifery: Male Midwives Changing The Rules*. *Women and Birth*, 26: 522-541. doi: <http://dx.doi.org/10.1016/j.wombi.2013.08.193>
14. Mete, A., Reyhan, F.A., Çelik, N., Sayiner, F.D. (2019). *Ebelikte Erkekler: Ebelik Öğrencilerinin Görüşleri*. *Journal of Health Sciences and Professions*, 6(2): 266-274. DOI:10.17681/hsp.447291
15. Özyürek, R., Atıcı, M.K. (2002). *Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimi Kararlarında Kendilerine Yardım Eden Kaynakların Belirlenmesi*. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2:17.
16. Pilkenton, D., Schorn, M.N. (2008). *Midwifery: A Career for Men in Nursing*. Erişim adresi: https://nursing.vanderbilt.edu/msn/pdf/nmw_midwiferyformen.pdf, Erişim tarihi: 02.03.2021
17. T.C. Başbakanlık Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu. Türk Dil Kurumu. "Meslek", <https://tdk.gov.tr/> (Erişim tarihi: 20.02.2021)
18. Taşçı, KD. (2007). Kadın Doğum Servislerinde Yatan Hastaların Erkek Hemşireler Hakkındaki Düşünceleri. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 10(2): 12-19.
19. Yıldırım, F. ve ark. (2014). *Ebelik Bölümü Öğrencilerinin Ebelik Mesleğinde Erkeklerin Yer Almasına İlişkin Görüşleri*. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(1): 646-655.
20. Yılmaz, İ.A., Dursun, B., Pektaş, K., Altay, A. (2012). *Üniversite Öğrencilerinin Kariyer Seçimlerinin Demografik Özellikler Açısından İncelenmesi*, *Electronic Journal of Vocational Colleges*,
21. Yörük, S. (2016). *Dünya'da Ebelik Eğitimi*, *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6(1): 46-50. ISSN: 2146-443X
22. Yükseköğretim Kurumu, Yükseköğretim Program Atlası (2020). <https://yokatlas.yok.gov.tr/2018/lisans.php?y=102610449> Erişim Tarihi: 22.02.2021.